

مسافر کی نماز (پستو)

دُ مسافر نمونُح (حَنَفِی)

شیخ طریقت، امیرِ اہلسنت، بانیِ دعوتِ اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابوالاعلیٰ
محمد الیاس عطار قادری رضوی
دامت برکاتہم العالیہ

پستو ترجمہ:
مجلس تراجم (دعوتِ اسلامی)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کتاب د لوستلو دُعا

د ديني کتاب يا اسلامي سبق لوستلو نه مخکې دا لاندې دُعا لولئ

إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ څه چه لولئ هغه به مو ياد پاتې کيږي:

اللَّهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَأَنْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ترجمه: اے الله عَزَّ وَجَلَّ په مونږه د علم او د حکمت دروازې برسيره [يعني بيرته]

کړې او په مونږه خپل رحمت رانازل کړې! اے عظمت او بزرگۍ والا!

(مستطرف ج 1 ص 40 دار الفكر بيروت)

(اول او آخر کښ يو يو ځل دُرود شريف اولولئ)

د رسالې نوم: د مُسافر نمونځ (حَتَفِي)

اول ځل: شوال المکرم ۱۴۳۷هـ، آگسټ 2016ء

تعداد: 3000

ناشر: مکتبۃ المدینہ، عالمي مدني مرکز فیضانِ مدینہ، باب المدینہ کراچی.

مدني عرض: بل چا ته د دې رسالې د چاپ کولو اجازت نشته

کتاب اخستونکي توجه اوکړئ

که د کتاب په طباعت کښ څه ښکاره خامي وي يا پانږې کمي وي يا په
بائنډنگ کښ مخکښ وروسته لگيدلې وي نو مکتبۃ المدینة ته رجوع اوکړئ.

د مُسافر نمونځ (حَنَفِي)

شيخ طريقت آميرِ اَهِلِ سُنَّت، باني دعوتِ اسلامي حضرت علامه، مولانا،
 اَبُو بَلال مُحَمَّد اِلَياس عَطّار قَادِرِي، رَضَوِي دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه دا
 رساله ”مسافر کی نماز“ په اردو ژبه کښ ليکلي ده.

مجلسِ تراجم (دعوتِ اسلامي) د دې رسالې په آسانه پښتو ژبه کښ د
 وِس مناسب د ترجمه کولو کوشش کړې دې. که چرې په دې ترجمه کښ
 څه غلطې يا کمې، زياتې اومومې نو ستاسو په خدمت کښ عرض دې چه
 مجلس تراجم ته خبر اوکړئ او د ثواب حقدار جوړ شئ.

پيشکش: مجلسِ تراجمِ دعوتِ اسلامي

برائے رابطہ:

عالمی مدنی مرکز فیضانِ مدینہ محلہ سوداگران
 پرانی سبزی منڈی، باب المدینہ کراچی، پاکستان

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: ✉ translation@dawateislami.net

فهرست

- 4..... د مُسافر نمونځ (حَتَفِي).....
- 4..... د دُرُود شريف فضيلت.....
- 6..... د شرعي سفر فاصله.....
- 6..... د مسافر به کله وي؟.....
- 6..... د آبادي د ختميدو مطلب.....
- 6..... د فَنائے نيار تعريف.....
- 7..... د مسافر جوړيدو د پاره شرط.....
- 8..... د وطن قِسْمونه.....
- 8..... د وطن اقامت د باطل کيدو صورتونه.....
- 8..... د سفر دوه لارې.....
- 9..... د مسافر د کله پورې مسافر دې.....
- 9..... که سفر ناجائزه وي نو؟.....
- 9..... د مالک او د نوکر يو ځای سفر.....
- 10..... که کار او شونو لار به شم!.....
- 10..... د زناڼه د سفر مسئله.....
- 11..... د زناڼه سخرگنځ او د پلار کور.....
- 11..... د عرب مُلکونو کښ په ويزه د اوسيدونکو مسئله.....
- 12..... د زائير مدينه د پاره ضروري مسئله.....
- 13..... د عُمرې په ويزه باندې د حج د پاره حصاريدل څنگه دي؟.....
- 15..... قَصْر واجب دې.....
- 15..... که د قَصْر په بدله کښنې د څلورو نيټ اوکړو نو.....؟
- 16..... مُسافر امام او مُقيم مُقتدي.....
- 16..... مُقيم مُقتدي او باقي دوه رکعاتونه.....
- 17..... آيا مسافر ته سُنّت معاف دي؟.....
- 17..... د "نفلو" د څلورو حُرُوفو په نِسبت په روان گادي.....
- 18..... که مسافر د دريم رکعت د پاره اودرپرې نو.....؟
- 19..... سفر کښ قضا نمونځونه.....
- 19..... د حِفْظ هيرولو عذاب.....

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
 أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 د مسافر نمونخ (حنفي)

مهرباني اوکړئ! دا رساله پوره اولولئ، **إِنْ شَاءَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ**
 د دې فائدي به پخپله اووینئ.

د دُرود شریف فضیلت

د الله **عَزَّوَجَلَّ** د خوږ محبوب د دواړو جهانو د سردار، **مُحَمَّدٍ عَرَبِيٍّ**
صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمان مُبارک دې: چه کله د زیارت ورځ راځي الله
 تَعَالَى فرښتې لېږي او د هغوئي سره د سپینو زرو کاغذونه او د سرو
 زرو قلمونه وي، هغوئي لیکي چه څوک د زیارت په ورځ او د جُمعي په
 شپه په ما په کثرت سره دُرود شریف لولي.

(کنزُ الْعُمَال، ج. ۱، ص. ۲۵۰، حدیث ۲۱۷۴ دار الکتب العلمیه بیروت)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

الله تَبَارَكَ وَتَعَالَى د سُورَةِ النَّسَاء په آیت نمبر ۱۰۱ کښی ارشاد فرمائي:

[مفهوم] ترجمه کنزُ الْإِيمَان: او چه کله
 تاسو په زمکه سفر کوئ نو په تاسو
 گناه نشته چه په ځيني نمونځونه
 کښی قَصْر اوکړئ. که تاسو اندېښنه
 لرئ چه کافر به تاسو ته تکليف
 درکوي، بيشکه گُفَار ستاسو ښکاره
 دُښمنان دي. (سپاره ۵، آیت ۱۰۱)

وَ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ
 عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ
 الصَّلَاةِ ۖ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا
 لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: کوم کس چه په ما درود پاک لوستل هیر کړل هغه د جَنَّت لاره هیږه کړه. (طبرانی)

صدرُ الافاضل حضرت علامه مولانا سید محمد نعیم الدین مراد آبادي رَحْمَةُ اللہِ تَعَالٰی عَلَیْہِ فرمائي، د کُفَّارو يره د قَصْرِ د پاره شرط نه دې، حضرت سیدنا یعلی رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ بِن اُمیہ حضرت سیدنا فاروق اعظم رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ ته عرض اوکړو چه مونږه خو په امن کنښ یو، بیا مونږه ولې قَصْر کوو؟ [هغوئي] او فرمائیل چه په دې زه هم حیران شوې ووم نو ما د سرکارِ مدینه صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم نه تپوس اوکړو. حُضُورِ اکرم، نُورِ مُجَسَّم صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد او فرمائیلو چه ستاسو د پاره دا د اللہ عَزَّوَجَلَّ د طرف نه صدقه ده تاسو د هغه صدقه قبوله کړئ.

(صحیح مسلم، ج ۱ ص ۲۳۱)

أمر المؤمنين حضرت سیدنا عائشه صدیقہ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہَا روایت فرمائي: نمونځ دوه رکعاته فرض کړې شو بیا چه کله د مدینې سردار صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم هجرت او فرمائیلو نو خلور فرض کړې شو او د سفر نمونځ په هم هغه وړومبي فرض پرېښودې شو. (صحیح البخاری ج ۱ ص ۵۶۰)

د حضرت سیدنا عبداللہ بن عمر رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا نه روایت دې چه د اللہ عَزَّوَجَلَّ حبیب صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د سفر د نمانځه دوه رکعاته مقرر کړل او دا پوره دي کم نه دي يعني اگر چه په ظاهره دوه رکعاته کم شو خو په ثواب کنښ دوه د خلورو برابر دي.

(سُنَنِ ابْنِ مَاجَه ج ۲ ص ۵۹ حدیث ۱۱۹۴ دار المعرفه بیروت)

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په خوا کښې چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو تحقیق هغه بدبخته شو. (ابن سني)

د شرعي سفر فاصله

شَرَعاً مسافر هغه کس دې خوک چه د ۵۷ میلہ (يعني تقريباً د ۹۲ کلومیتره) فاصلې پورې د تللو په اراده د خپل مقام اقامت [يعني د اوسیدو د ځای نه] مثلاً د ښار يا کلي نه بهر شو.

(مُکْتَصَفَاتَاوِي رَضَوِيَّه ج ۸، ص ۲۷۰ رضا فاؤنډيشن مرکز الاولیاء لاهور)

مسافر به کله وي؟

صرف د سفر په نیت به مسافر نه شي بلکه د مسافر حکم هله دې چه د علاقې د آبادی نه بهر شي، که په ښار کښې دې نو د ښار نه او که په کلي کښې دې نو د کلي نه. او د ښار والا د پاره دا هُم ضروري دي چه د ښار خوا و شا چه کومه آبادي د ښار سره مُتَّصِلَه [يعني لګیدلې] ده د هغې نه هم بهر شي. (دُرِّ الْمُخْتَار، رَدُّ الْمُحْتَار ج ۲، ص ۵۹۹)

د آبادی د ختمیدو مطلب

د آبادی نه د بهر کیدو نه مراد دا دې چه کوم طرف ته روان دې هغه طرف ته آبادي ختمه شي اګر که د هغې په محاذاتو (يعني برابري) کښې بل طرف ته نه وي ختمه. (غُنِيَّةُ الْمَسْتَمِل ص ۵۳۶)

د فِنَائِ ښار تعريف

د فِنَائِ ښار سره چه کوم کلي مُتَّصِل [يعني لګیدلې] دې د ښار والا د پاره د هغه کلي نه اووښتل ضروري نه دي هُم دغسې که د ښار سره

فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې لس ځله سحر او لس ځله ماښام دُرود پاک اولوستل د قیامت په ورځ به هغه ته زما شفاعت نصیب کیږي. (مَجْمَعُ الزَّوَاِیِد)

مُتَّصِل باغونه وي اگرکه د هغې ساتونکي او کار کوونکي په هغه باغونو کښ اوسېږي، د هغه باغونو نه اووښتل هُم ضروري نه دي. (رَدُّ الْمُنْتَخَر ج. ۲ ص ۵۹۹) د فَنَائے ښار نه بهر کوم ځایونه چه د ښار د کارونو د پاره وي مثلاً اديره [يعني مُقْبَره]، د اسونو زغلولو میدان، د ډيران غورزولو ځای، که دا د ښار سره مُتَّصِل وي نو د دې نه اووښتل ضروري دي. او که د ښار او د فَنَا په مینځ کښ فاصِله وي نو نه. (اَيْضاً ص ۶۰۰)

د مسافر جوړیدو د پاره شرط

د سفر د پاره دا هم ضروري دي چه د کوم ځای نه روان شو د هغه ځای نه ئې د درې ورځو د لارې (يعني تقريباً د ۹۲ کلوميتره) إرادۀ وي او که د دوه ورځو (يعني د ۹۲ کلوميتره) نه کمه إرادۀ باندې وتلې وي او هلته د رسیدو نه پس ئې د بل ځای إرادۀ اوشوه او هغه هُم د درې ورځو (يعني تقريباً د ۹۲ کلوميتره) نه کمه لار وي، دغسې که په ټوله دُنیا اوگرځي نو بيا هم مسافر نه دې. (غُنِيَّة، (دُرِّ مُنْتَخَر ج. ۲ ص ۲۰۹) دا هم شرط دې چه د درې ورځو د لارې ئې مُتَّصِله [يعني په يو مخ] إرادۀ وي، که داسې إرادۀ ئې اوکړه چه مثلاً د دوه ورځو لار [وهلونه پس چه يو ځای ته] اورسېږم نو هلته به څه کار کووم، چه هغه اوکړم نو بيا به د يوې ورځې په لار ځم نو دا د درې ورځو مُتَّصِله [يعني په يو مخ] إرادۀ نه شوه ځکه مسافر نه شو.

(بَهَارِ شَرِيعَتِ حِضَّة ۴، ص ۷۷ مَدِينَةُ الْمُرشد بريلي شريف)

فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: په ما باندې د دُرود شریف کثرت کوئ بېشکه دا ستاسو د پاره پاکي ده. (أَبُو یَعْلٰی)

د وطن قسمونه

د وطن دوه قسمونه دي (۱) وَطَنِ اصلي: يعني هغه ځای کوم ځای چې دې پیدا شوې وو یا د هغه د کور خلق هلته اوسېږي یا ئې هلته سګونت او کړو او دا اراده ئې ده چې د دې ځای نه به نه ځم (۲) وطنِ اقامت: يعني هغه ځای چې مسافر هلته د پینځلسو ورځو یا د دې نه د زیات اوسیدلو اراده کړي وي. (عالمگیري ج ۱، ص ۱۴۵)

د وطن اقامت د باطل کیدو صورتونه

وطن اقامت بل وطن اقامت باطل کوي يعني یو ځای کښ د پینځلسو ورځو په اراده حصار شو نو ورومې ځای اوس وطن پاتې نه شو. که د دواړو په مینځ کښ مسافت سفر وي او که نه. هُم دغسې وطن اقامت په وطن اصلي او سفر باندې باطله کیږي.

(عالمگیري ج ۱، ص ۱۴۵)

د سفر دوه لارې

یو ځای ته د تللو دوه لارې دي د یوې لارې نه مُسافَت سفر دې او د بلې نه دې نو چې په کومه لار ځي د هغې اعتبار دې، که په نږدې لاره لاړو نو مسافر نه دې او که په لرې لاره لاړو نو مسافر دې، اگر که په هغه لاره اختیارولو کښ د هغه څه صحیح غرض نه وي.

(عالمگیري ج ۱، ص ۱۳۸، دُرُ مُختار مع رَدُّ الْمُحتار ج ۲، ص ۶۰۳)

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د چا په خوا کښې چه زما ذکر اوشو او هغه په ما درود پاک او نه لوستو هغه په خلقو کښې ډیر زیات کنجوس (شوم) دي. (التَّوَّغَيْبُ وَالتَّوْهِيْبُ)

مسافر د کله پورې مسافر دي

مسافر د هغې پورې مسافر دي تر څو چه خپل د اسیدو ځای ته او نه رسي يا په آبادی کښې د پوره پینځلسو ورځو حصاریدو نیټ او نه کړي دا هله ده چه کله هغه پوره د درې ورځو (يعني تقريباً د ۹۲ کلومیټره) لار وهلي وي. که درې منزله (يعني تقريباً د ۹۲ کلومیټره) ته د رسیدلو نه مخکښ ئې د بیرته تللو اراده اوکړه نو مسافر پاتې نه شو اگرکه په ځنګل کښې وي. (دُرِّمُخْتَار، رَدِّ الْمُحْتَار ج ۲ ص ۶۰۴)

که سفر ناجائزه وي نو؟

که سفر د جائز کار د پاره وي او که د ناجائزه کار د پاره، بهر حال د مسافر احکام به جاري کيږي. (عالمگیری ج ۱ ص ۱۳۹)

د مالک او د نوکریو ځای سفر

د میاشتي میاشتي یا د کال کال د تنخواه نوکر که د خپل نائیک [يعني سیت] سره سفر کوي نو هغه د نائیک تابع دي، فرمانبرداره ځوئ د پلار تابع دي او هغه شاگرد چا ته چه اُستاد طعام ورکوي هغه د اُستاد تابع دي يعني کوم نیټ چه د متبوع (يعني د چا چه تابع دي) وي هُم هغه به د تابع هم منلې شي. تابع له پکار دي چه د متبوع نه تپوس کوي هغه چه څه جواب ورکړي د هغې مطابق د عمل کوي. که هغه هیڅ جواب هُم ورنکړو نو دا د اوگوري چه هغه (يعني

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما دَجَمْعې په ورځ درود شریف لولي
زه به د قیامت په ورځ د هغه شفاعت کووم. (کنز العمال)

متبوع) مُقِيم دې که مُسافر، که هغه مُقِيم دې نو دا دِ ځان هُم مُقِيم
گنډي او که مُسافر دې نو [ځان دِ] مُسافر [گنډي]، او که دا هُم ورته
نه وي معلومه نو د درې ورځو لار (يعني تقريباً د ۹۲ کلوميټره) سفر کولو
نه پس دِ قَصْر کوي، د دې نه مخکېن د پوره کوي او که تپوس ئې
اونکړې شو نو هُم هغه حُکم دې [يعني داسې لکه] چه تپوس ئې
کړې وي او څه جواب نه وي ورکړې شوې. (مُخَصَّصاً دُ الْبَحْتَار ج ۲، ص ۶۱۶، ۶۱۷)

که کار اوشو نو لا پر به شم!

مُسافر که د څه کار د پاره يا د احبابو [يعني دوستانو يا خپلوانو] په
انتظار د دوه درې ورځو يا د ديارلس څوارلسو ورځو په نِيَّت حِصار
شو، يا ئې دا اِرادۀ وي چه که کار اوشو نو لا پر به شم، په دې دواړو
صورتونو کېن که په نن صبا، نن صبا کېن کلونه هُم تير شي نو بيا
هُم مُسافر دې، قَصْر نمونځ دِ کوي. (عالمگيري ج ۱، ص ۱۳۹)

د زنانه د سفر مسئله

د زنانه د پاره د محرم نه بغير د درې ورځو (يعني تقريباً د ۹۲ کلوميټره)
يا زيات سفر کول جائز نه دي. د نابالغه ماشوم يا معتوه (يعني نيم
ليوني) سره هُم سفر نه شي کولې، په لاره ورسره د بالغ محرم يا د
خاوند کيدل ضروري دي. (عالمگيري ج ۱، ص ۱۴۶) زنانه د مُراهِق (يعني بالغيدو
ته نږدې هلك) محرم (قابِلِ اِطمینان) سره سفر کولې شي. ”مُراهِق د

فَرْمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په کتاب کښ په ما باندې درود پاک اولیکلو ترڅو پورې چه زما نوم په هغې کښ وي فرښتي به د هغه دپاره بخښنه غواړي. (کلبزاني)

بالغ په حکم کښ دې. “ (فتاویٰ عالمگیری ج ۱ ص ۲۱۹) د محرم د پاره ضروري دي چه سخت فاسق، بیباکه او غیر مامون [يعني غير محفوظه] نه وي. (بهار شریعت حصه ۴، ص ۸۴ مدینه المُرشد بريلي شریف)

د زنانه سخرگنۍ او د پلار کور

زنانه سخرگنۍ ته واده شوه او هم هلته ئې اوسیدل اختیار کړل نو د پلار کور د هغې د پاره وطن اصلي پاتې نه شوي يعني که سخرگنۍ ئې په درې منزله (يعني تقريباً د ۹۲ کلوميتره په فاصله) وي او د هغه ځای نه پلار کره راغله او د پینځلسو ورځو اوسیدو نیټ ئې نه وي کړې نو قصر د کوي او که د پلار کره اوسیدل ئې نه وي پریښي بلکه سخرگنۍ ته عارضي طور لاره نو چه څنگه د پلار کور ته راغله سفر ختم شو، نمونځ د پوره کوي.

(بهار شریعت حصه ۴، ص ۸۴ مدینه المُرشد بريلي شریف)

عرب ملکونو کښ په ویزه د اوسیدونکو مسئله

نن صبا د کاروبار وغیره د پاره ډیر خلق د بال بچو سره د خپل ملک نه بل ملک ته منتقل شي. د هغوئ سره د مخصوص معیاد ویزه وي. (مثلاً په عرب امارات کښ زیات نه زیات د درې کالو د اوسیدو ویزه ورکوي) دا ویزه عارضي وي او د مخصوص رقم په ادا کولو د هرو درې کالو په آخره تازه کول غواړي. ولې چه ویزه د محدود معیاد وي لهذا بال بچي

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې د جُمعې په ورځ 200 ځله دُرود شریف اویوسل د هغه د دوو سوو کالو گناهونه به معاف شي. (کُنْزُ الْعَمَالِ)

هُم اگرکه ورسره وي د هغه په امارات کښ د مُستَقِل اوسیدو نِيت بیکاره دې، دغسې که څوک هلته د سلو کالو پورې هم اوسېږي امارت د هغه وطن اصلي نه شي کیدې. دا چه کله د سفر نه راگرځي او قیام کول غواړي نو د اقامت نیت به کوي. مثلاً په دُبئی کښ اوسېږي او د سُنّتو د تربیت د پاره ئې د **دعوتِ اسلامي** په **مَدَنِي قافله** کښ د عاشقانِ رَسول سره تقریباً ۱۵۰ کلومیتره لرې واقع د امارات دارُ الخِلافه ابوظهبي ته د سُنّتو نه ډک سفر اختیار کړو. بیا بیرته چه دُبئی ته راشي او مُقیم کیږي نو د پینځلسو ورځو یا د دې نه د زیات قیام نیت به کوي گني د مسافر احکام به پرې جاري کیږي، خو که ښکاره حال دا وي چه اوس به پینځلس ورځې یا د دې نه زیاته موده په دُبئی کښ تیروي نو مُقیم شو. که د هغه کاروبار داسې وي چه پوره پینځلس ورځې او شپې په دُبئی کښ نه اوسېږي او وخت په وخت شرعي سفر کوي نو دغسې اگرکه کلونه خپلو بال بچو له دُبئی ته ځي راځي دا به بیا هم مسافر وي او قَصْر نمونځ به کوي. د خپل ښار نه بهر د لرې لرې پورې سامان وړلو والا او ښار په ښار، مُلک په مُلک پیرې وړلو والا ډرائیوران صاحبان وغیره د دا احکام یاد ساتي.

د زائرِ مدینه د پاره ضروري مسأله

چا چه د اقامت نیت اوکړو او د حالت نه ئې دا معلومېږي چه پینځلس ورځې به نه حصارېږي نو نیت ئې صحیح نه دې مثلاً

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: چا چه په ما باندې یو ځل دُرُود شریف اولوستو الله عَزَّوَجَلَّ به په هغه باندې لس رحمتونه رالېږي او د هغه په اعمال نامه کښ به لس نیکی لیکي. (تیر میز)

حج له لارو او د ذی الحِجَّة الحرام د میاشتې د شروع کیدو باوجود ئې په مَكَّة مُکَرَّمه کښ د پینځلسو ورځو د حصاریدو نیټ اوکړو نو دا نیټ بیکاره دې ځکه چه د حج اراده ئې کړي ده (نو پینځلس ورځې خو دا نه شي پاتې کیدلې ځکه چه) (په ۸ ذی الحِجَّة الحرام به) مِنی شریف ته او (په نهم) عَرَفَات شریف ته به ضرور ځي نو بیا دومره ورځې (یعني پینځلس ورځې مُسلسل) مَكَّة مُکَرَّمه کښ څنگه پاتې کیدې شي؟ د مِنی شریف نه چه بیرته راشي او نیټ اوکړي نو صحیح ده. (دُرُ مُختار، ج ۲ ص ۷۲۹، عالمگیری ج ۱، ص ۱۴۰) هله چه واقعي پینځلس یا زیاتې ورځې په مَكَّة مُکَرَّمه کښ حصاریدې شي، که غالب گمان لري چه په پینځلسو ورځو کښ دننه دننه به مدینه مُتَوَرّه ته یا وطن ته روان شي نو اوس هم مسافر دې.

د عُمرې په ویزه باندې د حج د پاره حصاریدل څنگه دي؟

د عُمرې په ویزه باندې غیر قانوني طور د حج د پاره حصاریدلو یا د دُنیا د هر یو ملک د ویزې معیاد پوره کیدو نه پس غیر قانوني طور د پاتې کیدو چه د چا نیټ وي هغه د ویزې د ختمیدلو په وخت کښ چه په کوم ښار یا کلي کښ مُقیم وي، هلته چه تر څو اوسېږي د هغوئ د پاره به د مُقیم احکام وي. اگرکه په کلونو هلته پراته اوسي مُقیم به وي. البته که یو ځله هُم د ۲۹ کلومیتره یا د دې

فرمانِ مُصطَفٰے صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما دَجْمَعِي په ورځ درود شریف لولي زه به د قیامت په ورځ د هغه شفاعت کووم. (کنز العمال)

نه د زیاتې فاصلې د سفر په اراده د هغه ښار یا کلي نه روان شي نو د خپلې آبادۍ نه وتلو سره به مسافر شي او اوس د هغوئي د اقامت نیت بیکاره دي، مثلاً خوک چه د پاکستان نه د عمرې په ویزه مکه مکرّمه ته لاړو او د ویزې د معیاد د ختمیدو په وخت کښ هُم په مکه مکرّمه **رَاٰهَا اللّٰهُ شَرَقًا وَتَغَطِيْمًا** کښ مُقیم دي نو د هغه د پاره د مُقیم احکام دي. بیا مثلاً که د هغه ځای نه جدّه شریف یا مدینه منوره **رَاٰهَا اللّٰهُ شَرَقًا وَتَغَطِيْمًا** ته راغلو نو که په کلونو غیر قانوني پروت وي، مسافر به وي او قَصْر نمونځ به کوي. خو که دوباره ویزا په لاس ورغله نو د اقامت نیت کیدې شي. یاد ساتئ! د کوم قانون د خلاف ورزی په وجه چه د ذلت، رشوت او دروغو وغیره په آفتونو کښ د پریوتو یره وي د هغه قانون خلاف ورزي کول جائز نه دي، چنانچه اعلیٰ حضرت امام اهل سنت، مولانا شاه امام احمد رضا خان **رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰی عَلَیْہِ** فرمائي: په مُباح (يعني جائز) صورتونو کښ ځيني (صورتونه) قانوني طور جرم وي د هغې خلاف ورزي کول خپل ذات د تکلیف او ذلت سره مخامخ کول دي او دا ناجائزه دي. (فتاویٰ رضویّه ج ۱۷، ص ۳۷۰) لهذا د ویزې نه بغیر د دنیا په یو ملک کښ هُم اوسیدل یا د حج د پاره حصاریدل جائز نه دي. په غیر قانوني ذریعو د حج د پاره حصاریدو ته (معاذ الله **عَزَّوَجَلَّ**) د الله ورسول کرم وئیل سخته بې باکي ده.

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: دَچا پَہ خوا کنبی چہ زما ذکر اوشو او هغه پَہ ما درود پاک اونه وئیلو تحقیق هغه بدبخته شو۔ (ابن سنی)

قَصْر وَاِجِب دِي

په مسافر واجب دي چه په نمازخانه کنبی قصر کوي يعني خلورو رکعاتو والا فرض د دوه کوي، د هغه په حق کنبی دوه رکعاته پوره نمونځ دي او که قصداً ئي خلور اوکړل او په دوه ئي قعده اوکړه نو فرض ادا شو او وروستي دوه رکعاته نفل شو خو گنهگار او د اور د عذاب حقدار دي ځکه چه واجب ئي پريښودل لهدا توبه د اوکړي، او که په دوه رکعاتو ئي قعده اونکړه نو فرض ادا نه شو او هغه نمونځ نفل شو خو که د دريم رکعت د سجدې کولو نه مخکښ ئي د اقامت [يعني هلته د پينځلسو يا زياتو ورځو اوسيدلو] نيټ اوکړو نو فرض به نه باطل کيږي خو د قيام او رڼوع اعاده به کوي او که د دريم [رکعت] په سجده کنبی ئي [د اقامت] نيټ اوکړو نو اوس فرض باطل شو، هُم دغسې ئي که په وړومبو دوو يا يو کنبی قراءت اونکړو نو نمونځ فاسد [يعني مات] شو. (عالمگیری ج. ۱ ص. ۱۳۹)

که د قصر په بدله کنبی ئي د خلورو نيټ اوکړو نو.....؟

که مسافر د قصر په ځای د خلورو رکعاتو فرضو نيټ اوکړو او بيا ورياد شو او په دوه ئي سلام اوگرځولو نو نمونځ به اوشي. هُم دغسې که مُقيم د خلورو رکعاتو په ځای د دوو نيټ اوکړو او په خلورو ئي سلام اوگرځولو نو د هغه نمونځ هُم اوشو. فُقَهائے کرام رَحْمَهُمُ اللّٰهُ تَعَالٰی فرمائي:

فرمانِ مُصطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: خوک چه په ما د جُمعي په ورځ درود شریف لولي زه به د قیامت په ورځ د هغه شفاعت کووم. (کنز العمال)

”د نمانځه په نیت کښ د رکعاتونو [د شمیر] تعیین یعنی مقررول ضروري نه دي ځکه چه هغه ضمناً حاصل دي. په نیت کښ شمیر مُعَيَّن کولو کښ خطا نقصاني نه ده. (دُرِّ مُخْتَارِ معه رَدِّ الْمُحْتَار ج ۲، ص ۹۷، ۹۸)

مسافر امام او مُقیم مُقتدي

د اِقتدا صحیح کیدو د پاره یو شرط دا هُم دې چه د امام مُقیم یا مُسافر کیدل معلوم وي، که د نمانځه شروع کیدو په وخت کښ معلوم شي او که وروستو [معلوم شي]، لِهَذَا امام ته پکار دي چه د شروع کولو په وخت کښ خپل مُسافر کیدل ښکاره کړي او که په شروع کښ ئې او نه وئیل نو د نمانځه نه پس د اوواځي چه مُقیم اسلامي ورونږه خپل نمونځ پوره کړئ زه مسافر یم. (دُرِّ مُخْتَار، ج ۲، ص ۶۱۱، ۶۱۲) او که په شروع کښ ئې اعلان کړې وو نو بیا د هُم اوواځي لپاره د دې چه کوم خلق هغه وخت کښ موجود نه وو چه هغوي ته هم معلوم شي. که د امام مُسافر کیدل ښکاره وو نو د نمانځه نه پس دا اعلان کول مُستحب دي. (دُرِّ مُخْتَار، ج ۲، ص ۷۳۵، ۷۳۶، دار المعرفه بیروت)

مُقیم مُقتدي او باقي دوه رکعاتونه

قَصْر والا نمونځ کښ د مسافر امام د سلام گرځولو نه پس چه مُقیم مُقتدي کله خپل باقي نمونځ ادا کوي نو د فرضو په دریم او څلورم رکعت کښ د د سُوْرَةِ الْفَاتِحَةِ لوستلو په ځای اندازاً هغه همره

فرمان مُصطفیٰ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: پۀ ما باندې د درود شریف کثرت کوی بیشکۀ دا ستاسو دپارہ پاکي دہ. (أَبُو یَحٰی)۔

وخت چپ [يعني خاموشه] ولاړ اوسي. (بہارِ شریعت، حصہ ۴، ص ۸۲ مَدِیْنَةُ الْمُرشد بريلي شریف)

آيا مسافر ته سُنَّت معاف دي؟

په سُنَّتو کښ قَصْر نشته بلکه پوره به ادا کولې کيږي، د يَرې او هَلې گولي په حالت کښ سُنَّت معاف دي او د امن په حالت کښ به ادا کيږي. (عالمکيري ج ۱، ص ۱۳۹)

د ”نفلو“ د خلورو حُرُوفو په نِسبت په روان گادي

کښ د نفل ادا کولو خلور مَدَنِي گلونه

(۱) د ښار نه بهر (مُرَاد هغه ځای دې د کوم ځای نه چې په مُسافر باندې قَصْر واجب کيږي) په سَوَرْلۍ باندې (مَثَلًا په روان موټر، بس، ويگن کښ هُم نفل ادا کولې شي او په دې صُورت کښ اِسْتِقْبَالِ قِبَله يعني مخ په قبله کيدل) شرط نه دې بلکه سَوَرْلۍ (يا گادي) چې کوم طرف ته روان وي هُم هغه طرف ته مخ کول پکار دي او رُکُوع او سَجْدې دِ په اِشاره کوي او (دا ضروري ده چې) د سَجْدې اِشاره د رُکُوع په نِسبت تَيِّتَه (يعني رُکُوع ته د ښکته کيدو نه زياته ښکته) وي. (دُرُ مُختار معه رَدُّ الْمُحْتَار ج ۲، ص ۴۸۲) په روان ريل گادي وغيره داسې سَوَرْلۍ کښ که ځای پيدا کيدې شي نو په هغې کښ به مخ په قبله د قَاعِدې مطابق نفلونه ادا کول وي.

فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : خوک چه په ما باندې په ورځ کښ 50 ځله درود پاک اولوي د قیامت په ورځ به زه د هغه سره مُصَافَحَه کووم (یعني لاس ملاوؤم). (ابن بشکوال)

(۲) د کلي اوسیدونکي چه کله د کلي نه بهر شي نو په سورلي باندې

(یعني گاډي کښ) نفل کولې شي. (رَدُّ الْمُحْتَار ج ۲، ص ۴۸۶)

(۳) که د ښار نه بهر ئې په سورلي د پاسه نمونځ شروع کړې وو او په [نمانځه] کولو کولو کښ ښار ته داخل شو نو تر څو چه کور ته نه وي رسیدلې په سورلي ئې د پاسه پوره کولې شي. (دُرِّ مُخْتَار، ج ۲، ص ۴۸۷، ۴۸۸)

(۴) په روان گاډي کښ د شرعي عُذر نه بغير فرض او سُنَّت او ټول واجبات لکه وتر او نذر [یعني د منښتې نمونځ] او هغه نفل چه مات کړې ئې وي او سَجْدَه تِلَاوَت هله چه آيَتِ سَجْدَه ئې په زمکه تِلَاوَت کړې وي، نه شي ادا کولې او که د عُذر په وجه وي نو په دې ټولو کښ شرط دا دې چه که کيدې شي نو مخ په قبله د ئې په ولاړه ادا کړې گني چه څنگه کيدې شي. (دُرِّ مُخْتَار، ج ۲، ص ۴۸۸)

که مسافر د دریم رکعت د پاره اودریږي نو.....؟

که مسافر د قَصْر والا نمانځه دریم رکعت شروع کړي نو د هغې دوه صورتونه دي (۱) که په قدر د تَشَهُّد ئې قَعْدَه اخیږه کړي وه نو تر څو ئې چه د دریم رکعت سَجْدَه نه وه کړي نو بیرته د را اوگرځي او سَجْدَه سَهْو د اوکړي او سلام د اوگرځوي که را او نه گرځي او په ولاړه ولاړه سلام اوگرځوي نو هُم نموځ به اوشي خو سُنَّت پریښودلې شو او که د دریم رکعت سَجْدَه ئې اوکړه نو یو بل رکعت د ورسره

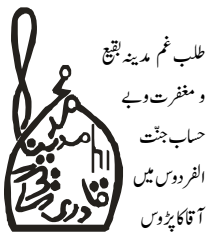
فَرَمَانِ مُصْطَفَی صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم: د جُمعې په شپه او د جُمعې په ورځ په ما باندې د دُرُود کثرت کوي، خوځ چه داسې کوي د قیامت په ورځ به زه د هغه شفاعت کونکې او گواه جوړېږم. (شُعَبُ الْإِيمَان)

شامل کړي او سجدۀ سهُو د اوکړي او نمونځ د مُکَمَّل کړي، دا آخري دوه رکعاته به نفل شمیرلي شي. (۲) که د قَعْدۀ اخیره نه بغیر اودريدو نو تر څوئې چه د دریم رکعت سجدۀ نه وي کړي بیرته د را اوگرځي او سجدۀ سهُو د اوکړي او سلام د اوگرځوي. که د دریم رکعت سجدۀ ئې اوکړه نو فرض باطل شو، اوس د یو بل رکعت اوکړي او سجدۀ سهُو د اوکړي او نمونځ د مُکَمَّل کړي، دا څلور واړه رکعاته به نفل شمیرل شي (يعني دوه رکعاته فرض ادا کول به په ذمه پاتې وي).

(ماخوذ از دُرُودِ مُخْتَارِ معه رَدُّ الْمُحْتَار ج. ۲، ص. ۵۵۰)

سفر کښ قضا نمونځونه

په حالتِ اقامت کښ قضا شوي نمونځونه به په سفر کښ هم پوره کول ضروري وي او په سفر کښ قضا شوي د قَصْر والا نمونځونه به د مُقیم کیدو باوجود هم قَصْر کول ضروري وي.

۲۷ رجب المرجب ۱۴۲۶ھ

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: خوك چه په ما باندې يو ځل دُرُود اولوي الله د هغه د پاره يو قيراط اجر لري او قيراط د اُحُد د غر هُمره دي. (عَبْدُ الرَّزَّاق)

د حفظ هيرولو عذاب

يقيناً د قرآن مجيد حفظ كول د ډير لوى ثواب كار دى، خو ياد ساتي چه حفظ كول آسان دي خو ټول عمر ياد ساتل مشكل دي. حافظانو او حافظاتو ته پكار دي چه هره ورځ لازماً د يوې سپارې تلاوت كوي. كوم حافظان چه د رَمَضَانُ الْمُبَارَك د راتلو نه لږ مخكېن صرف په تراويح كېن د اورولو د پاره خپل منزل پخوي او د دې نه علاوه ټول كال د غفلت په وجه معاذ الله عَزَّوَجَلَّ ډير آيتونه ترې هير وي، هغوئ د [دا لاندې روايتونه] بيا بيا اولوي او د هيرولو كومه گناه چه ترې شوي ده د هغې نه د په رښتيني توبه او كړي.

فرايمين مصطفى صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

(۱) خوك چه قرآني آيات د يادولو نه پس هير كړي، په ورځ د قيامت به ژوند راپاخولې كيږي. (ماخذ: سپپاره ۱۶، طه ۱۲۵، ۱۲۶)

(۲) زما د اُمت ثوابونه زما په دربار كېن وړاندي كړې شو تر دې چه ما په هغې كېن هغه ډكې هُم اوليدو كوم چه انسان د جُمات نه اوباسي او زما د اُمت گناهونه ما ته وړاندي كړې شو ما د دې نه غټه گناه او نه ليدله چه يو انسان ته د قرآن يو سورت يا يو آيت ياد وي بيا هغه، هغه هير كړي. (جامع ترمذي حديث ۲۹۱۶)

فَرَمَانِ مُصْطَفَى صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: خوك چه په ما باندې په ورځ كښ 50 ځله درود پاك اولولي د قيامت په ورځ به زه د هغه سره مُصَافَحَه كومم (يعنې لاس مِلاوُم). (ابن بشكوال)

(۳) خوك چه قرآن اولولي [يعنې ياد كړي] او بيا ئې هير كړي نو د قيامت په ورځ به د الله تَعَالَى سره جُدام وهلي ملاقات كوي. (ابوداود حديث ۱۴۷۴)

(۴) د قيامت په ورځ به چه زما اُمّت ته د كومې گناه پوره بدله وركولې كېږي هغه دا ده چه په هغوئې كښ چا ته د قرآن پاك كوم يو سورت ياد وو بيا هغه، هغه هير كړو. (كنزُ الْعَمَال حديث ۲۸۴۶)

(۵) اعلیٰ حضرت امام اَهْلِسُنَّت، مولانا شاه امام احمد رضا خان رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى عَلَيْهِ فرمائي: ”د هغه نه به غټ نادان خوك وي چا ته چه الله عَزَّوَجَلَّ دومره غټ نِعْمت وركړې وي او هغه، هغه د خپله لاسه ورك كړي. كه د دې (قرآن پاك د حِفْظ) په قدر پوهيدلې او د كومو ثوابونو او درجاتو چه په دې باندې وعده شوي دي د هغې نه خبر وې نو دا به ئې د خپل ځان او زړه نه زيات گران گنرلې.“ تر څو چه كيدې شي د دې سبق نورو ته د بنودلو او نورو ته د حِفْظ كولو او پخپله د ياد ساتلو كوشش د كوي چه هغه ثواب د كوم چه په دې باندې وعده وركړې شوي ده، هغه حاصل كړي او په ورځ د قيامت د ږوند او جُدام وهلي پاڅيدو نه خلاصې اوموي.

(فتاوى رَحْمَتِيَه ج ۲۳، ص ۶۴۵، ۶۴۷)

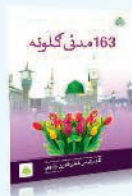
صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!

نيك او مونځ گزاره جوړيدو د پاره

هر زيارت د ماښام نه پس ستاسو په ځای کښ کيدونکي د دعوت اسلامي د سنتو نه ډکه هفته واره اجتماع کښ د رضائے الهي د پاره د بنو بنو نيټونو سره ټوله شپه تيروي ﴿ د سنتو د تربيت د پاره په مډني قافلو کښ د عاشقان رسول سره هره مياشت د دري ورځو سفر او هره ورځ د ”فکر مدينه“ په ذريعه د مډني انعاماتو رساله ډکوي او د هرې مډني مياشتې په ورومې تاريخ ې د خپل ځای [د دعوت اسلامي] ذمه دار ته د جمع کولو معمول جوړ کړي.

زما مډني مقصد: ”ما ته د خپل ځان او د ټولې دنيا د خلقو د اصلاح کوشش کول دي.“ **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ** د خپل ځان د اصلاح د پاره په ”مډني انعاماتو“ عمل او د ټولې دنيا د خلقو د اصلاح د کوشش کولو د پاره په ”مډني قافلو“ کښ سقر کول دي. **اِنْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ**

www.dawateislami.net

MC 1286

فیضانِ مدينه محله سوداگران زړه سبزي منډۍ، بابُ المدينه (کراچۍ)

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 1262

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net